

V tisk, četrtlet in sobota
zihaja in velja v Mariboru
brez poljanja na
dom za vse leto 8 gl. — 1.
za pol leta . . . 4 . . .
za četrt leta . . . 2 . . . 20 .

Po pošti:
za vse leto 10 gl. — 1.
za pol leta . . . 5 . . .
za četrt leta 2 . . . 60 .

Vredništvo in uredništvo
na stolnem trgu (Dom-
plat) hiš. št. 179.

Št. 70.

V Mariboru 17. junija 1869.

Tečaj II.

SLOVENSKI NAROD.

Oznani:
Za navadno dvestopno-
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskane 1 krat
5 kr., če se tiska 2 krat
4 kr., če se tiska 3 krat,
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisk je plačat-
kolek (stempel) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Pisma slovenski mladini.

I.

Jaz menim, da če je sploh ktera doba prikladna bila, k naši mladini govoriti, da mimo sedanje dobe ne more biti prikladnejše. Državljanstvo, cerkovno, družbinsko, z eno besedo narodno življenje, vreje denašnji dan in kipi do vrha, nepoznane do sedaj strasti se prikazuje v vsej svoji silovitosti; nov svet mišljenja in čuvstvanja se rodi. Da je tudi naša mladina pri tem vretji ožarela, temu se samo ostareli in otrpneli duhovi mogo čuditi, ki svet pogledujo skoz pobarvane oči (očale), in ki žile človeštva tipljo z rokovnicami. Kdor ima bister pogled, kdor ima pogum človeškemu življenju na dno pogledati, kdor se srčno upa v vrtinec tega dviganja in kretanja podati, ta vidi, da tako priti mora, da se svet sukati mora. In to je veliko tolažilo v burnih, silnih dobah človeškega preobrazovanja. Kajti ono se kaže kakor plod svobodnega razvitja, ktero še le iz človeka dela človeka in ktero ga rešuje spon ostarele suznosti, ktero je svet krstil z imenom zgodovine. Kdor se hoče v tem vrtincu rešiti, temu se je treba tudi naprej in pred-se, ne samo nazaj ozirati, da ga valovi služno na zažaleni kraj prineso. Kdor se pa teh valov boji, ta naj na varnem bregu ostane in pa molči; zanj to preobrazovanje stvari ni vsvarjeno.

Žalibog! da pri tem rjovenji časa ni samo srčnosti, temuč še mnogo več treba. Srčnost ima tudi predrzne, ki se sam v očito pogubo pahne. Ako se hoče za bodočnost kaj koristnega iz te borbe pridobiti, treba je, da je zraven srčnosti še več sredstev borilcem na pomoč. In na ta sredstva — to je ravno namen mojih pisem — hočem tu pozornost mladih naših čitateljev obrniti.

Prva podlaga in pogodba vsega človeškega delovanja je zdravo telo, fizična moč. Telo je nosilo duše, t. j. tega v človeku, kar delovanju in gibanju telesa in njegovih udov daje providnost in cilj. Obilnost fizične moči daje posamnemu človeku tako kakor tudi celim državam in narodom prevlado nad drugimi, česar nas povestnica človeštva dovolj uči. Nasprotno pa telesna slabost in hiranje telesnih moči posameznikom tako kakor celim narodom in državam rodi pokornost, podlego in tudi pogin. Tako n. pr. omehkuženi in telesno oslavljeni Rimljani niso mogli silovitih napadov telesno krepkejših, če ravno dušno menj obraženih germanskih in slovanskih narodov prestopiti, in rimsko cesarstvo se je brže porušilo, nego osnovalo. Na mesto mehkužnih in tako rekoč izžetih rimskih prebivalcev stopile so čete krepkih Lombardov, Frankov in Slovanov. Tako so tudi na mesto oslavljenih Grkov prišli v preteklih stoletjih krepkejši Turki, in namesto Turkov, ki vedno bolj na telesih hirajo, stopajo čilejši slovanski prebivalci, kakor nas novejša geografska preiskavanja turških pokrajin uče, kjer turško omehkuženo plemo od vasice do vasice od se inoplemenikom umika. Isto se trdi o magjarskem plemenu, da se zavoljo nenravnosti pomenjuje in tujim,

namreč slovanskim in vlaškim naselnikom umika, kar Magjare to providevše priganja, da nemagjarske stanovnike ogerske dežele kolikor mogo pomagjarijo ter po tem poti izgube svojega plemena z zdravo krvjo slovansko popravljajo.

Te zgodovinske prikazni, tako kakor tudi provdarek, da le v močnem telesu mogočen in krepek duh, močna in trdna volja in pa stanovitost in strpljivost značaja prebiva, naj nas priganja, da tudi mi Slovenci, ako ravno ne spadamo med mehkužne narode — da premehkužni ne postanemo, zato je že dobro poskrbljeno! — za povečanje telesnih svojih moči bolj marljivo in pazljivo skrbeti začnemo. Tudi mi se primimo vseh onih sredstev, ktera pomnožujo gibčnost, urnost in tako tudi krepost teles, ter nam dajo čilost in zdravje. K taki kreposti telesa pa vodi več potov, in o teh naj govori po splošnih teh opombah moje drugo pismo.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 12. junija. [Izv. dop.] Uradni list „Laib. Ztg.“ je 14. dan t. m. prinesel oficijelen spis, v katerem je rečeno, „da se na Kranjskem išče pokoj samo v izpolnjevanji državnih zakonov, ter da je tudi ljubljanski mestni odbor v promemoriji končno izrekel to misel, ktero je na Dunaji krepko podpiral, kakor pripoveduje „Presse“ 11. dan t. m. v št. 160., Konrad pl. Eybesfeld pred ministrom notranjih oprav in pred samim cesarjem, kjer je bila po polnem odobrena, in da sta enak svet sprožila tudi kranjski deželni odbor in trgovinska zbornica.“

O promemoriji mestnega odbora je „Slov. Narod“ že obširno govoril, torej o njej tukaj molčim, kakor tudi o čudeži, da kranjska deželna vlada še le iz „Presse“ zvéda kaj na Dunaji dela nje prvi uradnik Konrad pl. Eybesfeld; zato iz tega spisa konstatiramo samo to, da se je tedaj gotovo resno pretehtavalo kranjsko izredno stanje. In če se je pretehtavalo, kdo je tega kriv? Nemškutarji, kateri vedno vžigajo prepir, a kader se prepir vname do plamena, svoje nasprotnike vlačijo na zatožno klop, a sami se na tihem smejejo v neskrbnosti od državnih zakonov, a ne samo smejejo, nego tudi po novinah in javnih zborih gnusobo novega suma neprestano brizgajo na svoje nasprotnike, kakor smo čitali, da se je godilo v zadnjem občnem zboru ljubljanskih turnarjev. Tudi mi hočemo in resno zahtevamo, da se zakoni tenko izvršujejo; ali izvršujejo nemškutarjem enako, kakor nam; zahtevamo, da se ne bode imela dvojna mera: nam škodéla ostre kazni, nemškutarjem škodéla brezkaznosti (straflosigkeit). Nikoli ne bodo naše novine molčale, kader zapazijo, da se po starem na dan privleče ta dvojna, do zdaj in še zdaj vedno občina mera. Pripoveduje se, da so turnarji na Janjčem in v Velčem poleg drugega orožja imeli tudi na jermenih privezane debele svinčene kroglice s kterimi so tako mahali, da

Listek.

K. Havliček Borovsky.

(Dalje.)

Odlična, pesniška, čarobna, molnjevna pomisel: skupni jezik vseh Slovanov, zato jako podpirana v začetku minovšega desetletja od Slovencev, tudi Hrvatov in Čehov, vendar pokazala se je neporabna največ zato, ker že posamna pokolenja javljajo lepo razcvetša slovstva, kterim ne kanijo slobe dati. Omeniti je, ka se razna slovanska plemena ravnokar razvijajo, in omikajo na podlogi svojih narečij, in ne bi se mogla lahko vzpeti brez kvara na nov, težko razumljiv jezik. Vrh tega bi se s tem težavnim delom mnogo dragega časa potratilo, sovraštva bi nastajala, vspeh pa najbrže medel doseget. Kogar presilno mika skupni jezik, uči se ruski gladko govoriti, da bode lahko in brez ovir razgrebal zaklad blagih misli v slovanskih shodih. Četiri slovanska narečja se priznavajo kot samostalna in spisovna: rusko, česko, poljsko in jugoslovansko; vse okolnosti glasujejo za to, ka je mnogo leže med temi narečji napraviti prijateljsko zvezo, nego li uničivši tri ustanoviti eden gospodujoči in skupni jezik. — Oziroma na slovstveno vzajemnost trdno stoji resnitev, ka se pri veliki podobnosti in sorodnosti slovanskih jezikov vsak omikan Slovan najdalje v enem letu more ostalih toliko naučiti, da je dobro razume in knjige v njih spisane lahko prebira, a tem je toliko dognano v sedanjih okoliščinah, kakor bi vsi Slovani uživali skupni slovstveni jezik. Mnogoličnost raznih slovanskih narečij tudi ima svojo posebno vrednost, ker vsako kaže lastne krasnosti, ki se ne bi dale vphati v edini jezik. Ako se tedaj vidi na eni strani nezmerna težkoča, vsaj nemogočnost odbi vsa posebna narečja eno učiniti gospodujoče, na drugi strani pa očividna lehkost brez rečene enakoličnosti doseči skoro isti namen, kdo še bi razmišljal, kateri pot je koristnejši in porabnejši? Človek menje omikan brez tega niti ne potrebuje za se toliko obširnega slovstva, njemu zadovolji slovstvo njegovega lastnega narečja, omikancu pa se po naznačeni stezi odprta vsa slovanska slovstva. Isto velja o ustnih razgovorih, postavimo v zborih, shodih, skupščinah slovanskih: vsak

Slovan govori v svojem narečji, a vsi zastopniki drugih Slovanov, štejoči se k omikanejšim moževom svojega pokolenja, bodo ga dobro razumeli. — Starajmo se najprvijo zato, da se naša mladezen *) nauči v gimnazijah in na vseučiliščih vseh slovanskih narečij, in če bi vlada utegnola temu na poti biti, uči se zasobno.

Ravno tako ne bi modro bilo, ako bi se Slovanom hotel že zdaj vsiliti samo eden državni ustroj ali samo edina vlada.

Vseslovanstvo, slovansko vzajemnost in edinost slovanskih narodov mislimo si na naravni in porabni način tako, ka ni treba nikakše enoličnosti niti v verskem, niti v politiskem, niti v slovstvenem oziru k slovanski ediniosti in vzajemnosti, nego samič skupne podpore proti skupnim sovražnikom, kolikor okolnosti dopuščajo. Razume se torej samo po sebi, ka nas Rusko ne bode podpiralo, pa tudi ondi ne bodedo pomoči iskali, ako si hočemo priboriti pravo ustavno svobodo in ustavna prava, zato pa nas podpira svojim obširnim slovstvom izlasti v strogo znanstvenih predmetih, kakor nas tudi podpira v narodnem oziru po svoji negrozenski velikosti. Po takem vsak slovanski narod daja drugemu to kar ima, in kar drugi more rabiti.

O politiskem združenji in o politiskih vzajemnostih vseh Slovanov ne da se ničesar določiti brez globših osnov; vendar potrebno in dobro je prebroditi (preiskati, zato Prekmurec pravi jezikobrodec = sprachforscher) sedanjí stan posamnih slovanskih plemen. — Po slovniških in slovarskih znamkah razpoznavajo se ta-le slovanska narečja: Velikorusi, Rusini — Čehi, Slovaki, Lužičani — Poljaki — Slovenci, Hrvati, Srbi, Bolgarji.

Po novejših razmerah daja se četirim slovanskim plemenom zagotvljena državna in slovstvena samostanlost: ruskemu, českemu, poljskemu in jugoslovanskemu. Rusini hočejo si ustanoviti peto samostalno slovstvo in narodnost, toda Poljaki je ovirajo, čeravno se rusinščina bolje nagiblje k rusčini nego li k poljščini. Lužičani so slab preostanek od nemštva požrtih

*) Da mi ne bi vzpet kdo oponašal, ka pišem nenavadno obliko mladezen, dolžen sem se opravičiti in navesti izvirnico; rabijo jo prekmurske „Knjige žoltarske“. Slovenčene po Trpljan Šandori. V Köszgi 1848. Na str. 9. se bere: od lépe mladézni; takisto na str. 118. od prave vúpazni, indi divjazen, bojazen živazen.

je bilo hudo ranjenih, za dolgo časa na posteljo vrženih nekaj kmetov, o katerih tudi mi sami še le zdaj počasi zvedamo, kako se jim je godilo, ker je o tem vse trdno molčalo; ali o kamenu, s katerim je zadet lajtnant Obrstar, zdravniki po Ljubljani od hiše do hiše raznašajo, koliko je tehtal. Ravnomerno izvrševanje državnih zakonov bi tedaj najprevo resno zahtevalo, da se tudi turnarji denejo v preiskavanje; a vendar o tem do zdaj še ni bilo nič slišati. Ravnomerno izvrševanje državnih zakonov bi bilo zahtevalo, da se turnarjem prepove izhod na Janjce, ker je res svet govoril, da jih čaka beg in tek, če drugega ne, ali vendar se ni prepovedal, a po tem slavnem ravnomernem izvrševanju se je vendar prepovedal v zadnjo nedeljo izhod „Sokolovcem“, katerim se je povsod pripravljalo slovesen sprejem. To izvrševanje državnih zakonov je raznomerno, a ne ravnomerno. Zadnje Konradovo izustilo je torej zopet tako črvojedinstvo, kakor je bil njegov razglas litjskim kmetom in ljubljanskim okoličanom. Vendar smo z druge strani Konradovemu spisu zopet hvaležni in to, ker nam z jasnimi besedami priča, da kar se je na Dunaji opravilo, opravila je sama deželna vlada, ne ljubljanska poslanca dr. Zuppan in dr. Pfeifer, o katerih „Tagbl.“ zdaj sramežljivo molči.

Ko so turnarji na sv. Petra predmestju v gostilnici „bierhalle“ v soboto (12. dan t. m.) imeli občni zbor, hodilo so njim na brambo žandarske in vojaške patrolje pred to gostilnico po ulicah, in tudi na polji, kterege se drži vrt, čujemo, da so bili konjki na tihem pripravljeni. Turnarji so se med nataknenimi bajoneti po ulicah tako oholo sprehajali, da jih je zapodil neki častnik sam, rekoč ka zopet iščejo, česar so že toliko dobili, da že ne smejo nikamor stopiti brez vojakov, katerim delajo tako preglavico. Ta častnik torej ne vidi posebne slave v tem, če so vojaki turnarske péstunje.

Prvovednik zboru je bil vitez pl. Fritsch, kajti odstopil je dr. vitez pl. Stöckel, ker je ali že sit vedno turnarske sramote, ali ker bode morebiti imel pri deželni sodbi obilo svojih misli izrekati o nemškatskih ranah v Velčem dobljenih, da bi se torej njegovi izreki ne mogli na sum devati, kakor da so pristrastni.

Vitez Fritsch je v svojem dolgem začetnem govoru o Janjcem in Velčem izustil: „smo li že na konci sovražnega vedenja ali ne, tega ne moremo povedati; a če nam se bode še pretilo, in če nas bodo še napadali, imamo vendar tudi še dovolj nad nami čujoče brambe (sicherheitsmassregeln).“ — Tudi mi vémo, plemeniti g. vitez, da je imate, kajti med temi vašimi besedami so vam na brambo hodile vojaške straže okoli vašega zborišča in žandarske patrolje, s kterimi se tedaj res morete tako viteski-plemenito bahati. Če bi se mi tacemu zboru prvovedniku sramovali nič ne dé, kajti mi nismo pleminiti vitezi, kakor ste vi. — Rekel je pl. Fritsch dalje, da turnarsko sočutje se vedno obrača samo na ono stran, kjer je svoboda, napredek in zakonitost. — To se pravi, kjer je svoboda nemškutarjem; Slovencem zator; kjer je napredek nemčevanju, smrt narodnosti, in kjér je raznomerna zakonitost.

Za govorom viteza Fritsch zapisnikar (schriftwart) Rüting poroča o pretehtavanju turnarskih svetnikov, ali bi se tožile novine „Zukunft“ in „Slovenski Narod“ ali ne, ker niso ali nič natisnile poslanih turnarskih prav („Narod“), ali natisnile s krepkim dostavkom („Zuk.“), ino pripoveduje, da so se o tem posvetovali s prvimi pravoslavci, kateri so jim povedali vsi, da novine bi gotovo bile kaznovane, četudi sene vé, kako o tem mislijo porotniki. Posebno „Zukunft“ Rütingu zelo priseda, ker je žarko resnico turnarjem povedala tako na vsa usta, za tega delj tem novina očita, da njihov spis gladko priča narodne stranke razkačeni srd, ker

se ni uresničil tenko osnovani čertež (feiner anschlag), po katerem naj bi se bilo pobilo vsaj kacij 24 kmetov in turnarjev. Rüting poslednjič svetuje, naj se ne toži, ker se mu zdi turnarske časti nedostojno, ta c im novina m odgovarjati.

Vraga se zdi nedostojno vam lažnjivcem po vseh časopisih, da niti pipca niste nesli na Janjce, pa se vam je vendar dokazalo, da ste „im harmlosen maiauslug“ imeli stilette, revolverje, svinčene krogle na jermenih in v palicah, — strah vam dela edino to, ka še ne veste, ali bodo porotniki zatoženim slovanskim novina m tudi tako milostivi ali ne, kakor so bili do zdaj c. kr. sodniki. — Po časnikih čitamo, da na Českem nemška boroviška občina misli tožiti vse novine, ktere so pisale, da je ta občina 6. junija pripravljena zgrabila Čehe, kader so se vračali od zvičinskega taborja; torej se nam je čuditi po vsej pravici, da ne samo vsak nemški časopis, nego celó tudi nekak semkaj „privandrväsi“ Rüting, če tudi časi s škarjami ureduje „Tagblatt“ in pretepa svoje slovenske učence, v turnarskem občnem zboru smé lagati, da so janjsko in velško dogodbo po tenkem črteži osnovali narodnjaki, recte prvaki, ako prav je bilo že lansko preiskovanje jeskega hrupa tako laži razkadilo, kakor jutranjo meglo, ter niti letošnje, najostrejšje preiskovanje ne more imeti drugačnega vspeha. Ali gg. Dr. Bleiweis in dr. Kosta svoje klevetnike tožita, kakor sta obetala, ali ne, tega ne vemo, ali čutimo, da nekaj se mora vendar zgoditi, da se takim lažnikom usta zamašé.

Potem turnar Bamberg, na vitez podpisani „Tagblattov“ vrednik, svetuje, da bi se napravila nova zastava, kar je zbor sprejel in takoj nabral podpisov za 200 gld., polovico stroškov, kajti vredna bode 400 gld.

Po Ljubljani se raznaša pogovor, da so v tem zboru nekteri svetovali, naj bi se turnarstvo razdružilo ter potem zedinilo s Sokolovci, kteri bi pač morali prenarediti pravila ter pustiti rdeče srajce. — O tem novine molcé, torej ne moremo reči, ali je res ali ne; a če je res, vemo, da „Sokol“ v svojo sredo ne bi mogel sprejeti nobenega posameznika, kdor je v želodovem klobuku pred velško gostilnico svinčene krogle vzdigoval na mirni slovanski narod, vojake in žandarme obrnil v brezorožne ljudi, da je kri tekla in nedolžen človek ubit, ter za zápor lovil gledajoče kmete, med kterimi smo čitali, da so bili tudi župani. Če torej „Sokol“ ne more sprejeti nobenega posameznika, celo društvo še menj.

Iz Gradaa 15. jun. [Izv. dop.] Odbor slov. Matice je javno opominjal pisatelje slov. Štajerja, da se požurijo spisovati izbrane si naloge. V prihodnjem zvezku bi imelo priti na vrsto rastlinstvo slov. Štajerja. Imel sem priliko govoriti o tej stvari z dr. G. Ipavcem. On dela neprestano na tem predmetu, ali če se pomisli, da je to delo skoraj čisto novo na našem literarnem polji, da se znajo dobiti imena za toliko pozameznih rastlin, ki ki se med nami nahajajo, in so v kolikošni dotiki s človekom v posameznih krajih, le po neutrudnem občenji s prostim narodom*), se lahko sprevidi zakasnenje tega dela. Dalje je pa tudi znano, da se vsaka rastlina vsako leto ne pokaže, nekaj že ne po svoji naravi, nekaj zavoljo vremenskih vzrokov; če torej prostaku rastlinoznancu rastline pokazati ne moreš, ti tudi on nje nega imena povedati ne more. G. Erjavčevó delo se ve da je napravilo začetek tej strani naše slovesnosti; ali njegovo rastlinstvo ima čisto drugi obseg in služi drugemu namenu; ono našteva le posamezne najbolj značene in navadne k enemu oddelku, k eni vrsti, razredu spadajoče rastline, med tem ko ima to delo za predmet le rastlinstvo slov. Štajerja, to pa v veliko

*) Kakor prav gotovo vemo, ima nekdanji predsednik deželne sodnije kranjske gsp. plem. Jo š, zdaj v pokoji v Gradau, jako bogato zbirko slovenskih rastlinskih imen, za ktera se trudi že več desetletij. Vred.

polabskih Slovanov. Ako jih ne zadavi ista osoda, pridružijo se najbrže Čehom. Slovaki še tudi poskušajo na svojo roko postati samostalni narod, kar jim težko po sreči steče, ako se ne oklenejo svojih jako omikanih sobratov Čehov, in ako skoro ne vstane voditelj rešnik. Madjarstvo je preti zadignoti in pogoltnoti, da se z njimi podkrmí. Zedinjenje vseh Jugoslovanov še ni povse dovršeno, ovire dela nekaj dvojno verstvo, nekaj pa dvojna abeceda. Bolgarji se živo gibljejo in zanašati se smemo na ugodne politiške dogodke, kteri tudi pospešijo slovstveno edinost.

Slovani bivajo pod šesteroj vlado in sicer pod rusko, prusko, avstrijsko, črnogorsko, srbsko, turško; nekoliko pod ameriško svobodno skupnovlado, Rezijani pa pod laško. Na Pruskem so Slovani se vsemi služeci in neznatni proti celoti; na Ruskem, Črnogorskem (Črna gora je povse svobodna slovanska skupnovlada), Srbskem so Slovanje gospodujoči; v dveh državah pako, namreč v Avstriji in na Turškem so Slovani večina bivalstva, vendar se trudijo in silno borijo, da dosežejo politiška prava in narodno ravnopravnost.

Oziroma na pokolenja sta dva slovanska naroda nerazdeljena vsak pod enoj vlado, in sicer Čehovi in Rusi, prvi v Avstrijskem, drugi na Ruskem; drugi dve plemeni ste razdeljeni pod različne vlade, Poljaki pod tri, rusko, avstrijsko, prusko, Jugoslovani pod četiri, avstrijsko, črnogorsko, srbsko, turško.

Najimlenitnejše za nas je pogledati na sedanje stanje Slovanov v Avstriji, kteri štejo 18 milijonov, imajo torej čezpolovično večino vseh bivalcev avstrijskih. Misli ti bi se smelo, ka se vlada sčedni po 1848. letu ter se oklene najzvestejšega naroda, kteri je prestol rešil, kteri je rekel po ustih Palackega: ako ne bi Avstrije bilo, Slovanje bi jo stvorili; toda druga poje, cesarjevina je raztrgana na dvoje tako, da tekra j Litave gospoduju nad Slovani Nemci, onkraj pa Madjarji, zato se ne dajo popolne pravice Slovanom, ktere na debelo in masno uživajo Nemci in Madjarji, niti tu niti ondi. Potem pa še se čudi neslovanski svet, ka so naši veljaki svetohodili v sveto Mosko narodopisne razstave si razgledavat, vsaj so nam prijazni bratovi iste krvi. Pojdite vi Madjarji, ako imate kde na svetu rojake; Nemci tako vrše in močno kažo svoje prijateljstvo in prijaznost sorodnikom izvunaj države.

Mislili smo, ka si avstrijska vlada iskrenim in blagotvornim ponašanjem proti Jugoslovanom priskrbi močno sočutje med turškimi Slovani ter tako nadela pot k bodočemu pridruženju večega dela evropskih turških dežel k Avstriji, dična to nagrada za zaigrano Milano in Beneško; nadejali se smo, ka Avstrijsko drže se svobodne slovanske politike postane glavni tekmeec svojevoljne ruske vlade, pa ni mu mar, da zadovolji svoje slovanske narode, zato vse hira. Politiško združenje vseh Jugoslovanov eno skupino v sedanjem položaji ovirajo nekaj državne razmere, menje slovstvene. Mi Slovenci moramo na vse kriplje delati, da se brže bolje zedinimo v eno zemljepisno in politiško skupino, ter ljudstvo primerno izobrazimo, brez dostojne ljudske omike bi vsi skisnoli. To dovršivši smemo se pripravljati na koristno združenje z južnimi bratovi; sicer pa vsaka politiška stopinja učinjena na Slovenskem mora se ozirati na jugoslovansko skupnost. Junaške Hrvate toliko tepejo mršave politiške razmere, da skoro ne utegnejo in ne morejo misliti na potrebno jugoslovansko zvezo; njihovo stanje je sedaj jako bedno; res, ka imajo zagotovljeno rabo svojega jezika, toda je li ste čuli madjarsko ljubezen do hrvaških govornih glasov, ko je hrvaški poslanec Kraljevič pregovoril nekoliko narodnih besed v peštanskem zboru? tuljenje in kroljenje je donelo v zbornici. Nauk. Bolgarje se budijo, zavedajo, in ako dovoli sreča junaška, skupno z drugimi Slovani in zatiranimi narodi pod turskim kopitom zdihujčimi, otresejo žuleči jarem, ter stopijo v ožjo zvezo s Srbovi in sivimi sokolovi črnogorskimi. Priznati tudi moramo, ka smo Jugoslovani, kar se tiče izobraženja prostega ljudstva in slovstva, še daleč zadi za značajnimi in marljivimi Čehovi: za to pa imamo več mladezne živosti, več krepkosti, lepši zemljepisni položaj pri morji.

Na slovanskem jugu razcveta se troje slovstvo; slovensko, hrvaško-srbsko in vstajajoče bolgarsko; sveta glagolica životari samič v cerkvenih knjigah in v pogibli se spreminoti, ako je največi Jugoslovan ne povzdigne vzpet na dostojno in odlično mesto. Mi Slovenci in Hrvati imamo isti pravopis česki, kakor Srbovi in Bolgarje cirilski, zedini li se in uglati to dvoje razrečje v eno, postane rajske lepote jezik. Dvoja pisava abecedna omikancev ne moti in ne ovira; prostakom pa dovoli slovstvo domačega razrečja. Mi Slovenci moramo hlepiti in se nagibati v jugoslovansko središče, v Zagreb, Bolgarje pa v Beligrad, samo Beligrad ostani beli grad, in kedar oboji

širjem obsegu. Erjavec ima v svojem rastlinstvu imena za rastline, ktera so težko kje pri narodu v rabi, za ktere pa hrani naš prosti narod lepe izreze. — Če ima odbor slov. matice že kak drug rokopis za slov. Štajer v rokah naj ga pred „rastlinstvom“ tisku izroči, da se zavoljo tega celo delo ne zakasne. Početkom jeseni bode prej ko ne tudi rastlinstvo že za tisek pripravljeno.

Odbor slov. matice je poslal rokopis slov. tesnopisja českim hitropiscem v presojo. Leto bo proč, pa še ne vemo, kaj je z rokopisom. Presoja slov. brzopisa je Čehu neznaočemu slovenščine ravno tako nemogoča, kakor Slovincu neznaočemu češčine českega hitropisa. Potreba slov. hitropisa je tako velika, da se ne more in ne sme več čas trčiti s takim bezvpešnim sem in taj pošiljanjem. Domači hitropisci se ga bodo privadili, da si je tudi morda še pomanjkljiv in kar je nerabljivega, si bodo sami kakor že bodi vzajemno popravili. Zdaj pa roma rokopis po svetu odrešenja iskat, ktere ga mu ne more nihče dati, če mi sami ne: na celem Slovenskem pa imamo le dva gospoda, ki vsak po svoji metodi slovenski hitropišeta,

Iz Dunaja, 16. junija. H. G. [Izv. dop.] Velik hrup in hrup dela po Dunaji česka petarda. Prestrašeni dunajski filistri že vidijo krvavo revolucijo in v tej abotni veri jih potrjuje en napačno v dunajske liste predstavljen stavek iz večega českega lista. Pametni ljudje tu z glavo zmajujejo in pravijo: tako ne pojde v Avstriji, drugače bode moralo biti, da ne bode opozicija tako strahovito rastla. Vlado podpirajoči časopisi, kakor obe „Pressi“, se pené od popadljivosti in srda na Čeha in Slovence. Kakor so kovali iz prigodkov na Kranjskem članke, ki so strašili po vsem svetu, tako so izvili iz česke petarde, zažgane pred policijskim poslopjem, rudečo šibo na političnem obnebi, ktere se bojé, pa jej vendar hoté navidezno z obupnim pogumom v oči gledati. Temu nasproti, tem vladnim kričanjem nasproti, je neodvisni, še vendar kolikor je dunajskemu listu mogoče pošteno radikalec „Wanderer“ pošteno besedo govoril, ktera zasluži, da jej v prestavi dovolite prostora v vaš list in jo vašim malim nemškutarskim listom v preudarek priporočite, kakor tudi tistim rojakom, ki hočejo „verfassungstreue“ biti in ostati. „Wanderer“ pravi:

„Le ne dvojne mere in vage, gospodje! Le nikar opoziciji na Francoskem grehov ne odvežite, ob enem pa kričaje na opozicijo v Čehiji: kričaj! trikrat kričaj! Kajti opozicija je povsod opozicija, hoče povsod kaj drugega, nego kar imajo vlade za dobro, mora povsod pripravljena biti. da se v njene vrste nečisti elementi vrinejo, ki so denes to sramotili, kar so jutri že do neba povzdigovali kot edino rešilno — oboje brez lastne sodbe, zmerom pa za plačilo in na uradno povelje; po vseh teh brezsrčnih lažéh, sramotah in hinavskih zavijačah: vedno še na negrešljivost vladnih programov prisezati, vedno še s kamenjem lučati vse kar se pred modrostjo lastnih kruhodajalcev v prahu ne valja — to se pravi lasten grob kopati in opoziciji lestvo pristavljati, po kateri pride do zmage. Tako delajo vedno zvesti v Parizu. Ali delajo na Dunaji drugače?“

Če že Nemci tako začenjajo misliti o naši ustavnosti, koliko bolj smemo mi stanje denašnje drugače soditi, kakor ga vladni plačanci, in upati, da bode kmalu boljše, ker mora biti. Viši krogi menda vendar ne bodo

čakali krvi in neizmerno nesreče, ki bi izvirala morda iz trdovratnosti, ktero „Presse“ nasvetuje. Vlada sistema se mora prenarediti. Položaj postaja silno resen.

Politični razgled.

Konečno je dunajska vlada storila zaradi ljubljanskih razmer na srednjih šolah pameten korak. Naročila je namreč deželnemu predsedniku, naj jej naznani vse one učitelje, ki so se udeleževali političnih agitacij in so s tem demoralizirali učečo se mladež. Gospoda Pirkera in Heinricha morata po tem iz Ljubljane, ako ni ministerska naredba — ironija, kakoršne svet še ni doživel, igrača z narodi in državo, ktere tudi od sedanje vlade nočemo pričakovati.

Praška „Politika“ piše v članku, ktere ga prihodnjič vsega priobčimo, o končnih ciljih slovenske politike: „Najbolj dosledno bi pač bilo, da bi izrekli vsi slovenski poslanci, naj bodo že v tej ali oni deželi izvoljeni, ka v prihodnje niti ne vstopijo niti ne volijo v državni zbor dunajski. To bi popravilo ono napako, ki se je napravila pred dvema letoma s tem, da so šli slov. poslanci v državni zbor. Nobenega Slovence v dunajskem državnem zboru — to bi najčvrsteje popisalo, kakšna je prav za prav slovenska opozicija, in kakšna je, ker bi tam tudi ne bilo česko-moravskih Slovanov, cislajtanska ustavnost sploh.

Skupni finančni minister Becke se bo bojda odmaknil iz svojega mesta, na ktero se vsede ogerski finančni minister, ki je prišel pri svojih vojaki ob ves kredit. Finančni minister te baže je kakor nalašč ustvarjen da svetu kaže, kako so naše finančne razmere — diskreditirane.

Skupni vojni minister avstrijsko-ogerski hoče prihodnjim delegacijam žugati, da odstopi, ako se ne potrdi njegova osnova, po kateri se ima častnikom plača zvišati. Da bi bil g. Hasner kedaj žugal z odstopom, ker se ljudskim učiteljem noče plača zvišati, nismo še nikjer slišali: Da, da, kaj pa je tudi učitelj brez portopeja proti častniku, ki v sihi seka po narodskih buticah.

Dunajski časniki govore o sedanjem stanju, kakor se zagovarja hudodelnik, ki sicer vidi, da more obsojen biti, a vendar še taji, samo da taji. Menda smo pri začetku — konca. Dobili od sedanje sisteme nismo nič, torej nimamo ž njo kaj zgubiti.

„Wiener Zeitung“ oglašja pogodbo skleneno med Avstrijo in Prusijo, ktera določuje mejo med tema državama. Državni zbor je bil pogodbi pritrdil.

„N. fr. Pr.“ skuša s znano sofistikto pokriti parlamentarno nedostojnost državnih poslancev, ki so 2 leti govorili in sklepali v ljudskih zadevah, kterih si pa nobeden ne upa stopiti zdaj pred svoje volilce in jim dati račun o svojem delovanju. Čemu neki? Gospodje so služili sebi in vladni kdo bi se potem še brugal za neumno ljudstvo in volilstvo? Je tudi na Slovenskem taka!

Iz Lvova 13. t. m. poroča telegraf: Demokratično društvo je sklicalo denes popoldne v tukajšem jezuitskem vrtu ljudski zbor pod milim nebom. Sprejela se je sledeča resolucija: Izostati iz državnega zbora je za Galicijo politična potreba. Zboru je predsedoval Borovski.

Tiroljski časniki naznanjajo, da namerava vlada tiroljski deželni zbor razpustiti in avgusta meseca razpisati nove volitve, o kterih si vlada nadeja, da bodo podstavile in ojačile „ustavo-in birljoljubno“ stranko.

Pravosodni minister ogerski je vsled lastnoročnega pisma cesarjevega od mestne sodnije peštanske na ogled tiral preiskovalna pisma o

onamo dospujemo, gotova je slovstvena edinost jugoslovanska. Od Slovencev se nikar ne zahtevaj, da že zdaj popustimo od svojega narečja, mi moramo, kakor je že povedano, najprvi se narod omikati in dotirati, da bode vsak na Slovenskem kruh trošeči urednik in učitelj dobro znal slovenski, in potle še smemo misliti na daljni napredek. Pri pisavi je paziti, da se v nji, bi rekel, nevedoma in nevidoma bližamo Hrvatom, rabe polagahno besede in oblike jim znane; takisto naj postopajo Bolgarje; toda Hrvatje in Srbovi ne smejo prezreti svoje imenitne naloge. Ponosno naznanjam, ka mi Slovenci, ako bodemo napredovali v razvoju svojega jezika in slovstva, kakor se je zagnalo po pravi koloniji, dotle doženemo, ka se za 20 let ne bode videl razloček med slovenščino in hrvaščino. Živo priporočamo vsakemu jugoslovanskemu pisatelju, da, predno zastavi pripisek, do jedra premozga vso knjigo jugoslovansko, ter tako zveden in izurjen v slovstvu bode lahko obilno zajimal iz nepresušljive izvirnice bogatih zakladov krasnih dragin jezikovih. Modrišče in vseučilišče jugoslovansko postani ognjišče in središče Slovanom od Triglava prek Balkana. Mimogrede bodi omenjeno. ka se skladam z onimi, kteri zahtevajo pravniško akademijo v Ljubljani, a ne idem z onimi, kteri si želijo v beli Ljubljani vseučilišče, nego mislim, ka že zbog vzajemnosti ostani modroslovje in vračništvo skupno za vse Jugoslovane.

Poslednji bosanski kralj.

(Zgodovinsko-romantičen obraz; česki spisal Prokop Chocholoušek, poslovenil Podgoričan.)

IX.

(Dalje.)

Črna jo noč, le časi pa časi pomigljajo zvezde nebu na oboku, in če prav le megleno njih svitloba pogleduje na zemljo, vendar vidiš dolg tabor, ki se razteza okrog gore, ktera ima razsežen grad na meglenem vrhuncu, iz grada pa mogočno v nebo kažó bastije in stolpi. V šatoru, ga je bil lažnjivi sovražnik odkazal kralju, naj biva v njem, v tem šatoru leži Štefan Tomažević, nekdanji kralj Bošnjakom, leži in trdo spi na svoji postelji. Ali pa spi? — Ali more spati tak človek, kteremu se je tako na enkrat spenilo z viška pozemske slave in mogočnosti; kteremu je mraz

vzel vse cvetoče nade in zaparil znamenite namere precej, ko se je bil lotil jih, da jih izvrši, pa so se mu razprhnile tako, kakor se razprhne na vodi pena, če se je le dotekneš; kteremu vse njegove mogočnosti, vsega njegovega leska ni ostalo drugega, nego bolestne vesti črv? Če more spati kdo tak, tedaj je spal tudi kralj Tomažević. A vendar, kralj ne spi na gromblji svojega prestola, nima svoje krone črepin pod glavo; onemoglo mu je telo, onemogla duša, to ga je potisnilo v naročje mrakoti, ki je kazno, da je spanec.

Gledi, Tomaževiću — kako mu razne sanje plešo, pred dušo! Zdaj se smehlja, mirno se mu grudijo prsi, morebiti prvič denes poljublja svojo soprogo, krasno srbsko Marijo, ali pa jezdari po Bobovskih ulicah — zaviti v škrlat, s krono na glavi meju župani in svoje kraljevine mogotci; ne mara poslušati, kako narod uče, kako ga pozdravlja. Ali vendar, kak nagel spremin! Že umira smeh na njegovih ustnih, na enkrat se mu začno tresti, težki vzdihljaji se mu trgajo iz prsi, ki silno vro, ustna se mu gibljejo, nekaj šepete o Matijaži Korvinu in o Smederevi, a precej zopet o Bosni in Bobovcu kmalu pa v spanji kliče: „Mat!“ in „Marija!“ — Gotovo se mu senja o tistem dnevu, ko so ga bile okanile Matijaževe obljube, da je zgubil svoje soprogo doto — Srbsko, da je iz Smedereva bežal pred vojsko sultana Mehmeda; ali pa se mu sanja, da je zapravlil bosniško krono, ker so ga prevarile zopet Korvinove obljube, ki jih je Matijaž vse obrnil sebi na korist, njega pa zapeljal v nevarnost in pustil na smeteh; senja se mu ne mara o razgovorih pooblaščenca Nikolaja Modruškega, kako ga je zvalil na led; ali pa mu morebiti po glavi roje v spanji materina svarila, njegove žene slutnje o nesreči; morebiti pa mu je na misel prišla ura, ko se je poslavljval od obeh — kdo zna?

A zopet njegov obraz kaže drugačo notrajnost — poslušno sanjam — njih fantaziji. Dosle mu je nevolja in žalost gledala z obraza, zdaj pa je pogled va-nj grozan; deh se spreminja v strašen jek, udje se mu treso, lasje ježe, z rokama divja, mlati in iz mrtvaških ust mu hupoece vhaajo pozamezne besede: „Proč! — nisi ti! — za Belajem — smrt!“

Gotovo da, zdi se mu, da je oče iz Sutiške rake prišel obsoditi ga in tirat zadoščenje.

Ta grozni sen ga probudi iz spanja: na pol vstane, na postelji in

pravdi proti razknezu Karažorževiču. Razknez, kterega spremlja vedno c. kr. častnik, spreha se nekoliko dni sem po Pešti.

V o g e r s k e m d r ž . z b o r u j e A n d r a š i n a i n t e r p e l a c i j o p o s l a n c a M i l e t i č a o d g o v o r i l , d a v l a d a v v o j a š k i g r a n i c i n i k a k o r n e o b o r o ž u j e , d a n e h l e p i p o s o s e d n j i B o s n i i n d a v v z h o d n i h z a d e v a h s p l o h ž e l i , n a j b i s e o h r a n i l m i r t e r d a s e v t e z a d e v e n e b o v t i k a l a , d o k l e r s e n e b o d o v t i k a l e d r u g e d r ž a v e .

Nemiri na Francoskem so še vedno na dnevnem redu. Ako smemo sklepati iz uradnih besedi, dohode Francija zopet nekoliko svobode več, Persigny skuša v javnem pismu dokazati, da se daje cesarstvo strijati s svobodo in da se krepka ter pravična vlada nima bati nobene svobode.

Iz Madrida se brzojavlja: Včeraj je 1100 uradnikov in častnikov priseglo na novo ustavo. Topete je odgovarjal Kastelarju in povdarjal, da sedanja vlada ne bo deželi nobene osebe za vladarja vsiljevala, ampak da imajo o vladarjevi osebi odločevati le kortesi. Kar pa se tiče Topeteja, je njegova misel, da je vojvoda Montpensierski edini mož, kteremu se more prepustiti. Montpensier se je tudi že zopet preselil v Španijo.

Razne stvari.

* (Tabor pri Frnetiču) se je moral odložiti, ker nismo dobili še dovoljenja. Kdaj bo de, oznanimo o pravem času. Visok gospod nam je zagotovil, da se ne prepovē. Odbor.

* (Slovensko politično društvo v Mariboru) je imelo v torek 15. t. m. prvi občni zbor. Iz poročila osnivalnega odbora smo zvedeli, da šteje društvo do zdaj 150 udov. Za prvosednika društva je izvoljen Ant. Tomšič, vrednik „Slov. Naroda“, za odbornike so voljeni gg. dr. Vošnjak, Fr. Rapoc, dr. Radej, Božidar Raič, dr. Uлага, dr. Srebre, J. Jurčič, K. Koceli. — Politično društvo v Mariboru je torej ustanovljeno in bode pričelo svoje delovanje. Odbor je v svoji prvi seji izvolil izmed sebe dr. K. Koceli-ja za tajnika in dr. Fr. Rapoca za blagajnika. Prihodnja odborova seja bode v saboto 19. t. m. ob 5. popoldne. Po tukajšnjih razmerah pripada glavno delovanje odboru, ker je pretežno zbirati občne zборе. Nadejati se je, da najde odbor krepke podpore od vseh slovenskih rodoljubov na Štirskem. Mislimo, da nam bo mogoče po prvi odborovi seji poročati o zapričetem društvenem delovanju, da občinstvo vidi, ka je društvu mar za delo in za korist narodovo, ne samo za prazne fraze, ktere vladajo po nemških političnih društvih.

* (Iz Ljubljane) se nam piše: Faktor Kleinmayrove tiskarnice g. Rütting je bil v Velčem nad umorjenim Rodetom potočil usmiljeno solzico in potem vzdihnil: to so nasledki znanih grehov dr. Bleiweisa in dr. Koste! — Ta slavni Rütting, rojen Prus, po krvi ponemčen Slovan, čuti, da ima tukaj med Slovenci veliko kulturno nalogo. Še tri leta ni v Ljubljani, a zdajni mestni odbor mu je podelil mestno prebivalstvo (zuständigkeit) za razne krepke zasluge; kajti kađer so bolj suhoparni, političnih dogodeb in nemškutarskega ščuvanja jalovi časi, takrat Rütting sam vredeuje „Tagblatt“. Zaslug ima tudi sicer mnogo. Vedno je razkopaval in še zdaj neusmiljeno razkopava naše „tiskarsko društvo“, kteremu je slovensko lice zatiral, kolikor je mogel, dokler je sedel v odboru, če so tudi v tem društvu razen 4—5 Nemcev, sami čisti Slovenci. Nedavno je bil v Kleinmayrovi tiskarnici neki tiskarsk učenec z méljo (krajdo) zapisal besede: živi Slo-

na pol izbujen plašno ozira se okrog sebe, a v nočni temi ne more izpoznati, kaj ima okrog sebe.

Hladen zrak zaveje po šatoru in jame hladiti mu ognjeno čelo; to trenutno začuje varne, lahke korake v šatoru, blizu postalje pa zasliši temen glas: „Gorje otroku, ki ni vreden očinega blagoslova, pa da je vendar le dal poblagosloviti se; takemu človeku je prokletstvo očine ljubezni in molitve beseda!“

„Teda j e v e n d a r - l e r e s ! “ — v s k r i k n e T o m a ž e v i č i n p o m i č e s e n a z a j n a k r a j p o s t e l j e , „ m r t v e c i u s t a j a j o i z g r o b o v , n i m e s e n l e s t r a š i l , g r o z a ! o , g o r j e m e n i ! “ — j e k n e i n z b u l j e n i m i o č n i s t r m i p o š a t o r i .

„V grob si menil zakopati svojo pregreho.“ — dalje govori tisti glas, „ali zabil si, da je skrit v tvojem drobu, in po noči te bo de plašil.“

„Oh!“ — opomore si Tomaževič z dolgim vzdihom, „menda si človek, kakor sem jaz!“

„Da, človek sem,“ — potrdi ta glas, „človek ki mi je svete osvete angelj tik za petami bil tako dolgo časa, dokler se svojega kralja smrti nisem osvetil!“

„Ha, ti si Ilija!“ — zaveči Tomaževič s hudobnim, strastno jeznim glasom. —

„Ali me poznaš zdaj?“ — Ilija zasmehljivo povpraša. „Da, jaz Ilija sem, bogme, tisti Ilija, ki je za Belajem stal poleg tebe, ko si bil že učinil zločedstvo. Le spomni se, kako si prestrašen pred menoj bežal iz šatora! Ali jaz sem čul tudi svojega gospoda in kralja poslednje besede, s kemi je ukazal mi osveto, jaz pa sem izvršil ta odkaz; ali pa ni prav to? — Da si zdaj-le tu in tako nesrečen, kukavni zločinec, tega je krivo moje prizadetje!“

„Vrag, satan!“ — Tomaževič škriplje z zobmi.

„Jaz sem bil tisti,“ — posmehuje se Ilija njegovim notranjim mukam, „jaz, ki sem udovi kraljici izdal belajske skrivnosti; jaz sem bil tisti, ki je z neupnostjo do tebe navdihnil vezirju prsi; jaz sem meu narod razsejal vest o tvojem umoru in pokopal njegovo moč, da so bežali od tebe tako, kakor beži človek od kužnega človeka!“

(Dalje prih.)

venija, a Rütting, to zapazivši, skoči nanj ter ga pretepe, rekoč: jaz ti hočem izbiti Slovenijo! Ta učenec bi imel biti skoraj oproščen, a po zadnjem dogodku morebiti še dolgo ne bode. Tako se torej tudi nemška kultura vtéplje — s pestjo. — Turnarji so imeli 12. dan t. m. občni zbor, v kterem so sklenili, kakor čujemo, napraviti novo zastavo. Naravno, — kdo bi si upal nositi po svetu zastavo, ktera je bila v boji izgubljena?

* (Kranjsko duhovenstvo) bode — kakor „Dan.“ pove — vložilo protest proti krivičenju od strani nemškutarskega ljubljanskega mestnega zbora izrečenemu v znani promemorji. Protestirali bodo bajé tudi kranjski učitelji proti nesramnemu očitanju znane svojbine, ki kriči da šolniki vse drugo delajo nego svojo dolžnost. Nemškutarji bodo pač morali skušati dokazovati z fakti to, kar so nepremišljeno govorili in pisali.

* (Kreposti štajerkega ustavoljubneža.) V sporočilu, ktero je „Gr. Tgp.“ prinesla o ustavoljubni blamaži v Slov. Bistrici, bili so naštetí tudi slavnostni odborniki iz Slov. Bistr. Slučajno pa eden izmed teh velikašev v časniku ni bil tiskan. Ko bistriški „verfassungstarker“ to novinarsko preziranje svoje osebnosti zapazi, razlije se mu žolč do zadnjega prahu, tako da je v opravičeni jezi sklenil in Bistričanom poročil: Zda j pa je meni vse eno! Odsihmal ne grem nikamor več; imejte ustavo ali pa ne — meni za vse ni več skrb in mar! — Živila dosledna ustavoljubnost!

* (Slovenska beseda v Gradcu) je bila napravila 8. t. m. besedo v Puntigamski dvorani. Poročilo se nam je bilo zakasnilo, zato j e z d a j p o s n a m e m o i z n j e g a . B i l a j e „ B e s e d a “ n a m e n j e n a v č a s t p r e d i č n e g a z a č a s t n e g a u d a p r e z v i š e n e g a v l a d i k a , j u g o s l o v a n s k e g a m e c e n a t a Š t r o s s m a j e r a , k t e r e g a j e d r u š t v o v o b č n e m z b o r u n a s m r t n i d a n s l a v n e g a i n n e p o z a b l j i v e g a h r v a š k e g a J e l l a č i č a b a n a e n o g l a s n o s t r i k r a t n i m g r o m o v i t i m „ ž i v i o “ - k l i c e m z a č a s t n e g a u d a v l o i l o . Z a č e t e k b e s e d e j e b i l o b o s m i h z v e č e r . Z b r a l a s e j e t u k a j l e p a m n o ž i c a S l o v a n o v , p r i m e š a n a k r a s n i m i g o s p o d i č n a m i , k t e r i m s i n a m v s e m j a s n o m o g e l n a o č e h b r a t i , d a v s i e n a k o h r e p e n i m o , d a b i s e s k u p a j p o s l o v a n s k e j n a v a d i m e d s a b o v e s e l i l i . U v o d v „ B e s e d o “ s t o r i l j e k r e p k i g o v o r g o s p . M a r k o v i č a , z a k t e r i m s o s l e d i l e l e p o g l a s n o d o n e č e s l o v a n s k e p e s m i , k a k o r : S l a v j a n s k a m o l i t e v , H r e p e n e n j e p o d o m o v i n i , T o u h a p r o v l a s t i i n Š t o č u t i š S r b i n e t u ž n i ? M e d p o e d i n i m i t o č k a m i s v i r a l a j e g l a s b a t u k a j š n j e g a p o l k a M a r o i č i č . P o d o v r š e n i „ B e s e d i “ z a p l e s a l j e p o v s o d v e s e l S l o v a n z b r z n o g o G r a d č a n k o p l e s , p r i k t e r e m j e r u m e n a z o r a s l e d n j i p a r z a s a č i l a . Š e t u d i m e d p l e s o m s l i š a l e s o s e s l o v e n s k e i n h r v a š k e p e s m i , i n z d r a v i c a n a p i t a t e m u v e l i k e m u m o ž u s t r i k r a t n i m „ ž i v i o “ . T a k o n a s j e t a p r i j e t e n l e t n i v e č e r n a v d u š i l i n u n e l , d a s m o s e p r a v t e Ź k o l o č i l i .

* (Želoda več ne bo!) Tako tožijo zdaj ljubljanski „nemški“ turnarji, in ne poje samo bosopeta slov. mladina po Šiški in št. Vidu. Zadnji njih list namreč pripoveduje, da je po Kranjskem, posebno okrog Ljubljane, letošnje leto nesrečno za nemški hrast (malheurös für die deutsche eiche). Neke male, za linijo velike živalice (orchestes quercus) pojedajo glavne živce na peresih, da se suše ali gnijō. To je letos pač ominozno za „nemški“ hrast na Slovenskem.

* (Zavrženost) nemškutarskega in nemškega časopisja se kaže v škodoželjnosti proti slov. žurnalistiki. Ti prijatelji svobode, ki so zraven tudi špiceljni in briči Bachove tiskovne postave, se ne morejo zdržati veselja, da je „Slov. Narod“ zaradi članka „Tujčeva peta“ obsojen. Mnogo jih je prineslo razsodbo, ktero smo morali ravnopravnosti menda za ljubo, nemško svojim slovenskim bralcem prinesiti. Nekteri so se vsaj opomb zdrževali. Samo Dežmanov „Tagblatt“ se ni mogel, ter je naredil v 130 št. vreden uvod. Živila liberalnost, živili nemškutarski pojmi o tiskovni svobodi! Še v kasarni med neizobraženimi prostaki je navada, da si dobljene kazni ne očitajo.

* (Enaka mera in vaga?) V Gradcu so imeli nemško-narodnjaki drugi občni zbor svojega društva. Grof J. Atems je govoril o „južno-nemškem vprašanju“. Zedinjenje vsega Nemškega, je geslo tega društva in tudi geslo govornikovo. Zanimljiv je ta-le stavek: „Veljavnej i n s i l n e j i o d k a k e m r t v e č r k e (z g o d o v i n e) j e p r a v i c a n a r o d o v d o z e d i n j e n j a . “ D o b r o ! P a k a r z a d r u g e n a r o d e , v e l j a t u d i z a n a s S l o v e n c e , g r a š k i g o s p o d j e !

* (Tisoč goldinarjev) je praška policija obljubila tistemu, ki jej more povedati ali pomagati, da zvē, kdo je znano petardo pred policijskim poslopjem nastavil in zažgal. Mnogo ljudi je že zaprtih. Vladni listi poročajo, da so početniki že najdeni in „skrivna tiskarnica“ z njimi vred. Česki listi pak poročajo, da oznanilo obetajoče 1000 gld. še vedno praške zidove kinči, dasiravno sta jih že dva človeka izkušala zaslužiti.

Dunajska borza od 16. junija.

Enotni dr. dolg v bankovcih 62 fl. 60 kr.	Kreditne akcije 310 fl. 70 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. —fl.—	London 124 fl. 10 kr.
Enotni dr. dolg v srebru 70 fl. 65 kr.	Srebro 121 fl. 50 kr.
1860 dr. posojilo 105 fl. 20 kr.	Cekini 5 fl. 86 kr.
Akcije narod. banke 749 fl. — kr.	

Blagajnice (kase) za cerkve in srenje.

Ker se bom v kratkem preselil v Gradec, dobivajo se cerkvene in srenjske kase po prav nizki ceni pri meni.

Vin. Kanduth,

umetovadni ključar v drevoredni ulici
(Aleegasse) hiš. št. 167 v Mariboru.